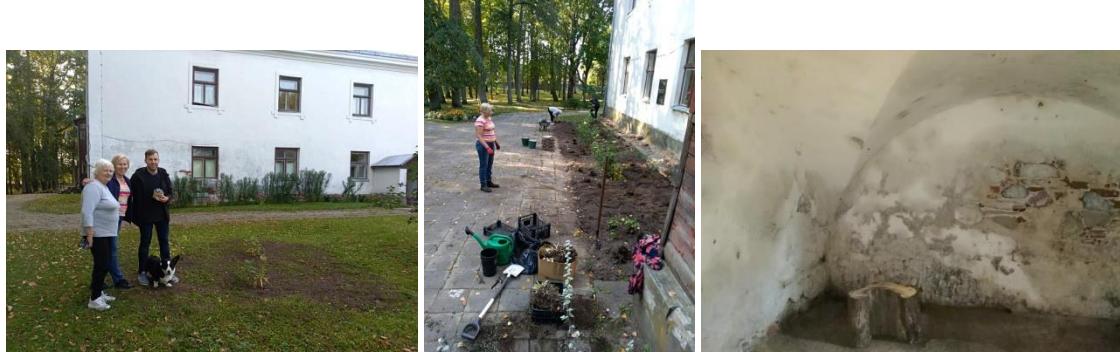

Rudens Lielzalves muižā 2020

Pirms gada 26.septembrī Sēļu klubs noslēdza līgumu ar Neretas novada pašvaldību par kādreizējās Lielzalves muižas kungu mājas pārņemšanu bezatlīdzības lietošanā. Topošā Sēļu kluba rezidence soli pa solim turpina telpu sakārtošanu, sakopšanu, apdzīvošanu, iekārtošanu un gatavojas jaunai ziemai. Tikko noslēdzies muižas parka sakopšanas projekts, kura rezultātā nostiprināti esošie vārtu stabi, lai aizkavētu to tālāku sabrukšanu. Pēc izskata var spriest, ka tie laboti vairākkārtīgi, tomēr gadu gaitā, šķiet, aizvien mazāk līdzinās kādreizējās muižas parka vārtiem. Vēl joprojām meklējam muižas fotogrāfijas un aicinām arī lasītajus pārskatīt vecos ģimeņu albumus, kur varētu būt redzama muiža, kungu mājas telpas un parks. Iedzīvotāju iniciatīvu projekts „Lielzalves muižas parka vārtu konstrukciju nostiprināšana un konservācija”, paļaujoties uz Zalves pagasta atbalstu, tika iecerēts un veikts ar mērķi padarīt kādreizējo muižas parku par skaistu un patīkamu vietu Zalvē. Sēļu kluba pārziņā ir pati kungu māja, tomēr mums ļoti rūp arī apkārtne, lai tā būtu sakopta un visiem lai prieks apmeklēt gan pašu muižu, gan seno parku. Darāmā vēl pietiek.

Septembra solotalkās sagatavojām vietu muižas uzraksta novietošanai, kas tapis pateicoties vietējo zalviešu iniciatīvai, atbalstam, ieguldītajiem līdzekļiem un darbam. Vissirsnīgākais paldies Normundam Kalniņam par viņa īstenoto ideju Lielzalves muižas uzraksta novietošanai parka malā. Paldies viņam par atbalstu, padomiem un palīdzību arī citos saimnieciskos jautājumos! Pateicība muižas nosaukuma darinātājam kokā Jānim Benjavam un mūsu atbalstītājam Naurim Smirnovam! Garāmbraucēji var izlasīt, ka šī vieta saucas Lielzalves muiža, kas kartēs vienmēr būs Zalve. Mūsu mērķis ir atdzīvināt vēsturi, lai pagātnes saistošākās, cēlākās un izcilākās notikumu lappuses nelautu mums nogrīmt pietīcībā un bezcerībā. Šī vieta vienmēr bijusi īpaša, cilvēkiem bagāta, raibu notikumu pārpilna, atpakaļ aicinoša un vilinoša. Visi laiki te gājuši pāri, atstājot savas pēdas šajā vietā un arī mūsos pašos. Tiesi tāpēc tā var būt īstā vieta Sēļu kluba mītnei, kur un no kurienes īstenot mūsu biedrības idejas apkārtējiem pagastiem un visai Sēlijai.

Ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet arī draugi, atbalstītāji un domubiedri no Neretas, Aizkraukles, Viesītes un pat no Rīgas ieradās uz mūsu aicinājumu palīdzēt darbos. Īpašs paldies Lindai, Dāvim un Vilnim Sosāriem, paldies Ingai Kalerei! Pateicoties viņiem, iztīrīti Austrumu pagrabi, un mēs jau plānojam tos rādīt interesentiem. Viņu dāvinājumi un ziedoņumi ir liels atbalsts mūsu darbā dažādām

iecerēm. Ar viņu palīdzību mūsu rožu dobe ieguvusi jaunu izskatu, un viņu dāvinātās un iestādītās parka rozes jau nākamgad būs pamanāmas ceriņu laukumā.

Vēl viena pārmaiņa muižā ir Medību kabineta iekārtošana pirmajā stāvā. Tas atbilst vēsturiskajam šīs ēkas nosaukumam - medību pils. Esam ieguvuši priekšmetus medību trofeju izstādei, ko varam jau te izvietot. Pirmie dāvinājumi saņemti no Ģirta Abizāra - šī gada divas medību trofejas - un no Jāņa Kupra Viesītē - pašdarināta galda lampa un virpots trauks.

Muižā esam iekārtojuši īpašu „zelta” lādīti, kurā glabājas mums zināmu labvēlu – dāvinātāju un ziedotāju – vārdu kartotēka. Par viņiem būtu īpašs stāsts. Te gan nav atrodamas ziņas par anonīmājiem ziedotājiem, bet arī šāds atbalsts mums ir ļoti noderīgs.

Šogad izpalika Latvijas muižu un piļu Legēndu nakts pasākums Lielzalves muižā, bet ceram, ka „Lielzalves muižas leģendām pa pēdām” varēsim izstaigāt nākamajā gadā. Tomēr katrs var iegriezties muižā un pastaigāt pa parku. Neklāties pastaiga katram iespējama internetā:

https://www.seluklubs.lv/?page_id=83

<https://www.facebook.com/seluklubs>

<https://www.draugiem.lv/gallery/?aid=71799695>

Muižas parks oktobra beigās. Jaunais uzraksts šosejas malā vēsta, ka kādreiz te bijis Lielzalves muižas centrs ar savu dzīvi. Aizritējuši jau simts rudeņi, kas šķir šos laikus no mūsdienām, bet vēl vismaz trīs simti pirms tiem te valdīja un izrīkoja muižas kungi. Muižas parks ir pašā lielceļa malā. Tas te bijis liels ceļš visos laikos. Lielo vārtu abās pusēs audzis pa staltam ozolam. Nosūnojušais celms varētu būt labās putas bojā gājušais ozols.

Parks mainījies gadu gaitā, bet starp kokiem ir arī ilgdzīvotāji, kas visus šos gadu simtus noskatījušies, kā te cilvēki rosās. Dzīvi vēl vairāki ozoli no muižas laikiem, bet jaunākie koki stādīti vai nejauši ieauguši un nav pat cilvēka mūža vecumā.

Slapja un vējaina oktobra beigu diena, kad starp lietainajiem mākoņiem tikai uz brīdi var nokert saulīti. Muižas kungu mājas gala siena ar saimniecības ieeju un kāpnēm uz Rietumu pagrabiem. Pirms 2. pasaules kara vēl te greznojies skaists lievenis ar prasmīgu amatnieku roku izgreznojumiem. Pirms kara skolēni te mīlēja fotografēties, mācību gadu beidzot. Ilggadējās skolas direktores Regīnas Grīgas stādītais ceriņkrūms šovasar saņēmies, tam apkārt saradušās jaunas atvasītes. Pa gabaliņu blakus iestādījām divus parastos, vienkāršos baltos ceriņus no Pilkalnes muižas mantojuma, lai ir kur laimīti meklēt. Dažas putnu mājiņas vēl saglabājušās no pēdējiem skolas gadiem. Pavasarīs gaidīs jaunus būrīšus daudzajiem parka lidoņiem.

Pie jaunā muižas nosaukuma vietas muižas laikos bijis ēzelīša stallis. Te parasti sākas mūsu stāsts par Lielzalves muižas ēzelīti. Viena no leģendārajām muižas parka alejām, pa kuru zirgu puiša Friča Pāna dēls - pusaudzis Kārlis - ar ēzelīti vasarās vizinājis grāfa bērnus. „Braukt bija atlauts no centra visos virzienos līdz alejas galam”.

Celš uz bijušās medību pils parādes ieeju. Veranda te šķiet „piekabināta”, zinot, kā izskatījās vecā skolas fasāde. Bet mums tomēr patīk šī bilde! Tagad te dažādu gadu liecinieki. Arī skolas laiku flīžu laukums. Jauni laiki,- jauni notikumi. Tikai gadu veca angļu rožu dobe, ko šoruden papildinājuši kaķu mētru stādījumi. Gaidīsim pavasari, kā tie kopā te sadzīvos.

Hostas ir augi, kas labprāt aug lielo koku ēnā un priecē mūs līdz vēlam rudenim. Par tām maza bēda, - aug un greznojas bez mūsu lielas palīdzības.

Dīvains atspīdums verandas logā. Varbūt muižas Pils spoks? Kāds tur brīnumis? Dzīvības koki aizsedz muižas ēkas kādreiz tik skaisto fasādi un parādes durvis. To vietā bija taisns celš karietēm ar zirgiem... Zaļums cauru gadu. Izrādījies, ka dzīvības koki aug ļoti ātri un sasniedz lielu augstumu.

Vāczemes egles, kas te rindā gozējas, iespējams, ka mācītāja Aleksandra Johana Stendera stādītas, kad viņš te kalpoja savā pirmajā darbavietā Zalves draudzē (1775-1778). To pieminējis pazīstamais dzejnieks no Zalves Imants Auziņš. Vāczemes egles savas skujas un zariņu zariņus kaisa visu gadu pa visām vietām. Skolas laikā pat klasēs vējš skujas sapūta - par kreŋķiem apkopējām. Muižas ēkas priekšā lapegles stādītas rindās, bet kur tās citas te radušās?

Vecā klēts, par kuras vecumu nešaubīgi liecina uz gala sienas no akmentiņiem veidotais skaitlis - 1858. Austrumu pagrabu siena, ko šogad jau rotā krāšņās miķelītes, kas te pavasarī atceļojušas no Pilkalnes. Bet čīkstuļi ir vietējie, tikai sadalījušies mazākās dobēs. Arī - rudens skaistums. Zālājā starp raibajām lapām noslēpušās tikko šajā rudenī talkas dienā Sosāru ģimenes dāvinātas un iestādītas trīs parka rozes. Gaismu spēles zem kastaņām. Kastaņbērnu te sabiris daudz. Līdzot pret muguras sāpēm.

Par bioloģisko daudzveidību te nevar sūdzēties. Kaut vai visdažādākās sūnas un citi brīnumi. Rudens te skaists! Uz blukšņiem varam apsēsties pie muižas parka ugunkura... Skolas laikā te bijis sporta laukums. Tik veca un skaista liepa-jumis! Pieredzējuši dendrologi iesaka to saudzēt, - pārsiet un savilk ar metāla stīpu, lai dzīvo vēl simts gadus!

Visapkārt rudens un tik mainīgs un pārejošs skaistums! Atskatāmies uz grāfu Šuvalovu medību pili no mazo vārtu puses. Prieks par pagājušajā gadā iestādīto hostu rindu kreisajā pusē. Nu abas malas skaisti iežīmē taku uz muižu. Celš uz Aizkraukli, bet labajā pusē paliek Lielzalves muižas parks un muižas centrs - kungu māja. Te kaut kur bija tilts pāri Zalvītei. Bet agrāk ūdeņiem tik bagātā, plostnieku iemīļotā upīte tomēr plūst, lai arī iztaisnota šajā vietā un tagad dziļi paslēpusies savā gultnē. Sensenos laikos te bija Lielzalves muižas lauki un muižas ēkas abos Zalvītes krastos. Laba un izdevīga vieta dzīvošanai!

Neklāties pastaigu sagatavoja Ilma Svilāne